LIBRIS | We know books

Cum să îi atragem pe copiii mici în uluitoarea lume a muzeelor

Sharon E. Shaffer

SIGNATURA

LIBRIS | We know books

Cuprins

Despre autoare		*2*
Cuvânt-înainte		*5*
Prefață		*9*
Secțiunea I	**Înțelegerea publicului format din copiii mici care vizitează muzeele. Trecut și prezent**	**13**
Capitolul I	Copiii şi muzeele. Introducere	15
Capitolul II	Istoria copiilor și a muzeelor în America. Scurtă prezentare generală	29
Capitolul III	Teoria învățării și primii ani de viață	45
Secțiunea a II-a	**Conceperea programelor care îi implică pe copii în operațiunea de construire a semnificației**	**69**
Capitolul IV	Clasa de preşcolari şi învățarea în cadrul muzeului	71
Capitolul V	Cele mai bune practici. Concepte-cheie	89
Capitolul VI	Cele mai bune practici. O bază pentru planificarea copilăriei timpurii în cadrul muzeelor	103
Secțiunea a III-a	**Ceea ce face diferența. Promisiunea pe care o aduce viitorul**	**131**
Capitolul VII	Ceea ce face diferența. Promisiunea pe care o aduce viitorul	133
ANEXA A	*Modulul I. Obiectivele Muzeului. O discuție*	*156*
ANEXA B	*Modulul II. Înțelegerea tipului de public*	*157*
ANEXA C	*Modulul III. Teorii și teoreticieni din domeniul educațional*	*159*
ANEXA D	*Modulul IV. Învățarea pe bază de obiect. Fiecare obiect spune o poveste*	*161*
ANEXA E	*Modulul V. Interpretarea în cadrul Muzeului. Strategii de predare*	*162*
Bibliografie		*166*

LIBRIS | We know books

Secțiunea I

Înțelegerea publicului format din copiii mici care vizitează muzeele. Trecut și prezent

LIBRIS | We know books

Capitolul I

Copiii şi muzeele. Introducere

„Mirarea este începutul drumului către înțelepciune."

– Socrate

Copii mici de trei și patru ani stau în fața unui tablou la Galeria Națională de Artă, privind o compoziție formată din linie, formă și culoare. Ei își împărtășesc cu înfocare impresiile despre opera de artă cu prietenii lor și cu ghidul din muzeu. Deși un istoric de artă poate vedea *Cursa de biciclete* a lui Lyonel Feininger ca pe un tablou care necesită o interpretare vizuală prin prisma stilului expresionist în care este realizat, copiii sunt capabili foarte repede să-şi construiască propriul nivel de înțelegere pe baza formelor pe care le văd, recunoscând ușor bicicletele și siluetele din pictură și înțelegând aproape intuitiv că aceasta este o cursă. Ei contribuie cu entuziasm la o discuție plină de viață și adresează întrebări care reflectă un sentiment de mirare.

LIBRIS | We know books

Introducere

În lumea de astăzi nu este deloc ceva neobișnuit să vezi preșcolari în galeriile de artă dintr-un muzeu. Numai cu douăzeci de ani în urmă însă, grupurile de preșcolari sau familiile cu copii mici rareori se aventurau prin galeriile de artă sau chiar și prin muzeele mai tradiționale. Cu toate că au existat și excepții reprezentate de pionierii din domeniul muzeal, așa cum este, de exemplu, Institutul Smithsonian, rareori, copiii mici au primit atenție și, cu siguranță, nu au ocupat nici vreo poziție privilegiată printre categoriile de public. În multe situații, acești copii au fost întâmpinați cu un salut ceva mai puțin plăcut. În trecut, ba chiar și astăzi, unele muzee sau galerii – altele decât cele din muzeele pentru copii –, sau, probabil, centrele științifice sunt considerate, de obicei, mai curând, un loc propice pentru studiul laborios sau de petrecere a timpului liber pentru adulți decât un spațiu potrivit pentru copiii mici.

Multe lucruri s-au schimbat însă în ultimii douăzeci de ani. Din ce în ce mai multe muzee îi primesc acum cu drag pe copiii de vârstă preșcolară. Cu toate acestea, mai există încă persoane cu atitudini profund înrădăcinate în trecut, care împiedică muzeul să lucreze cu grupele de copii mai mici, aceasta fiind ceea ce eu numesc *învățare timpurie*. Pentru mulți americani, termenul nu face parte din vocabularul obișnuit. Conform Departamentului de Educație al Statelor Unite ale Americii, învățarea timpurie face referire la copiii abia născuți și până la intrarea acestora la grădiniță, deși unele organizații extind această categorie și la copiii cu vârsta de până la opt ani.

Cu un corpus de cunoștințe mereu în creștere în ceea ce privește învățarea timpurie, de la cercetarea care examinează funcționarea neurologică în primii ani de viață către studiile care explorează natura complexă a dezvoltării cognitive, specialiștii din muzeu au acum un nou context în care să-i abordeze pe copiii mici și sunt mai conștienți de natura critică a acestor primi ani de viață. Înarmați cu aceste cunoștințe, ei văd învățarea timpurie într-o lumină diferită și, astfel, redefinesc structura *publicului* pentru a-i include și pe vizitatorii de vârstă mai mică.

Cum să-i atragem pe copiii mici în uluitoarea lume a muzeelor oferă un cadru corect pentru a putea medita la ceea ce înseamnă învățarea timpurie în muzee – știință, istorie și muzee de artă, grădini zoologice și acvarii, muzee pentru copii și mult mai mult decât atât – și explorează, în același timp, metodologii axate pe obiecte care, pe baza experienței pe care am acumulat-o și datorită modelelor pe care le-am observat în diverse muzee din țară și din străinătate, sunt eficiente pentru toate disciplinele, precum și în clasele pregătitoare. Deși mulți educatori sunt interesați de acel „cum să facem" fundamental sau de practici care vor contribui la succesul programelor lor didactice, acest text oferă o bază mai extinsă pe care să se poată construi programe de învățare timpurie în contexte formale și informale. Aceasta definește însuși statutul actual al învățării timpurii în muzee într-un moment în care subiectul este unul de mare interes național și internațional. Dar cum am ajuns la această răscruce noi, ca națiune, și, în sens mai larg, ca nou câmp de activitate și spre ce anume ne îndreptăm? Ce cunoaștem cu adevărat despre învățarea timpurie în cadrul muzeelor și ce anume definește cele mai bune practici?

LIBRIS We know books

Învățarea timpurie. O controversă la nivel național

Americanii sunt angajați într-un dialog național despre învățarea timpurie, un subiect care beneficiază de o atenție extinsă începând de la politicieni și factori de decizie politică până la experți media și directori de școală. De la persoanele cu influență la oamenii obișnuiți, învățarea timpurie este recunoscută pentru contribuția sa vitală la construcția națiunii, iar sprijinul este în creștere, acesta venind inclusiv de la cele mai înalte niveluri ale societății. În 2013, o declarație venită de la Casa Albă a considerat învățarea timpurie o prioritate majoră pentru țară:

> Extinderea accesului la o educație de înaltă calitate în primii ani de viață se numără printre cele mai inteligente investiții pe care le putem face. Cercetările au arătat că primii ani din viața unui copil – perioadă în care se formează creierul – reprezintă o importantă fereastră de oportunitate pentru dezvoltarea întregului potențial al copilului și formarea abilităților academice, sociale și cognitive esențiale care determină succesul unui copil în școală și în viață. (Casa Albă, 2014a)

Președintele Barack Obama și-a exprimat sprijinul său personal pentru învățarea din perioada timpurie, afirmând că: „Dacă vrem ca America să conducă în secolul XXI, nimic nu este mai important decât să le oferim tuturor cea mai bună educație posibilă – din ziua în care încep să învețe ca preșcolari până în ziua în care aceștia își încep cariera" (Casa Albă, 2014b).

Această credință în extraordinara valoare a învățării timpurii, adesea menționată în trecut ca educație preșcolară, a fost adoptată de pedagogi dedicați profesiei de a-i pregăti pe tinerii învățăcei și aprobată de Asociația Națională pentru Educația Copiilor Mici, o organizație angajată în oferirea unei educații de înaltă calitate în primii ani de viață. Această Asociație Națională are o lungă istorie de susținere a acestui concept și definește educația timpurie ca naștere până la vârsta de opt ani.

În contextul pe care îl oferă această carte, teoriile și practicile descrise și ilustrate îi vizează, în primul rând, pe copiii cu vârste cuprinse între trei și șase ani – preșcolari și copii de grădiniță –, dar reprezintă, în același timp, și un spectru mai larg de idei aplicabile copiilor mai mici și mai mari, însoțit, adesea, de exemple specifice. Muzeografii profesioniști care lucrează cu copiii mici trebuie să aibă cunoștințe bogate despre teoria învățării și cele mai bune practici pentru a elabora programe sau experiențe adecvate pentru public. De fapt, conceptul de *bebeluși și copii mici prezenți în galerii* necesită cunoașterea teoriei specifice și a strategiilor adecvate pentru angajarea celor mici, bazându-se, în același timp, pe multe concepte similare abordate în această carte.

LIBRIS | We know books

Confluența evenimentelor

Interesul de astăzi pentru învățarea timpurie reprezintă un produs al evenimentelor petrecute în trecut. Această confluență a evenimentelor – o atenție sporită acordată domeniului reprezentat de educația preșcolară timpurie, cercetările și studiile efectuate asupra creierului în anii '90 și un accent deosebit focalizat pe educație și diversitate în muzee, așa cum este descris în *Excelență și Echitate* de către Asociația Americană a Muzeelor – a contribuit din plin la dezvoltarea educației din perioada timpurie. În același mod în care educatorii obțin informații prețioase dintr-o perspectivă mai largă pe care o oferă istoria muzeelor, ei sunt capabili să-și modifice gândirea în lumina noilor informații primite din trecutul mai recent.

Momentele esențiale observate în timp, de la inovația cu funcție de pionierat a Institutului Smithsonian până la dinamica muzeelor destinate copiilor, precum și atenția pe care o acordă America problemelor sociale, cum ar fi, de exemplu, munca micuților, au creat o traiectorie care anunță practicile din muzeele de astăzi și stabilește, în același timp, și un fundament pentru viitor. Domeniul muzeal a învățat din inovațiile și proiectele experimentale ale trecutului, din sălile de observare directă până la explorările de tip senzorial, din practicile muzeelor dedicate copiilor și din cele ale centrelor științifice, descoperind, în același timp, faptul că publicul format din copii mici este complet diferit în structura sa.

Din ce în ce mai mult și pe bună dreptate, cadrele didactice din secolul al XXI-lea nu-i mai percep pe copii ca pe niște ființe naive și nesofisticate – o preconcepție frecvent întâlnită pe parcursul celei mai mari părți a secolului al XX-lea, ci ca pe niște învățăcei competenți și capabili, cu abilități cognitive surprinzătoare. Cu toate acestea, mai există însă și astăzi, în cadrul muzeelor, mulți profesioniști care nu sunt încă de acord cu această idee.

În calitate de muzeografi profesioniști, ei studiază teoria educațională, explorează stadiile incipiente ale dezvoltării cognitive și construiesc o bază solidă pentru modelarea practicii în medii formale și informale. Acest lucru este la fel de adevărat astăzi ca și în trecut. Fie că este vorba despre săli de clasă sau galerii, practicanții vor putea utiliza cunoștințe despre învățare, care sunt esențiale pentru conceperea programelor adecvate vârstei. Satisfacerea nevoilor sociale, emoționale, fizice și intelectuale ale copiilor care vizitează muzee sau explorează obiecte și artă diversă în alte medii este un produs al înțelegerii profunde a trăsăturilor copiilor observați în momentele în care aceștia învață.

Și în timp ce accentul poate părea a fi fixat doar pe copil, este la fel de important să-l proiectăm pe acesta într-un context mai generos, observându-l în ipostaza de învățăcel. În mod clar, preșcolarii nu ajung niciodată la muzeu neînsoțiți, ci vizitează muzeele cu însoțitori adulți, adesea cu familiile – definite în moduri diferite – sau cu alte grupuri de preșcolari. Pedagogii familiarizați cu teoriile de învățare legate de *interacțiunea socială* și *schelă*, cum ar fi, de exemplu, opinia lui Lev Vygotsky, după care procesul de învățare este întru totul legat de interacțiunea socială, se vor gândi la mecanismul de învățare observat în contextul relațiilor sociale. Pentru mulți profesioniști din cadrul muzeelor, acest tip de cunoaștere este menționat adesea în

LIBRIS We know books

contextul învățării în sânul familiei și atunci când este vorba despre susținerea copiilor mici când aceștia se întâlnesc cu arta, cu vestigiile și specimenele științifice sau explorează diverse procese legate de modul în care funcționează lumea.

Demersurile întreprinse în domeniul cercetării în anii 1980 și 1990 s-au extins și au ajuns la un public mai larg, care, la rândul său, a alimentat modul de gândire și practica din jurul copiilor. Importante reviste și ziare de știri au prezentat povești despre cercetarea creierului și articole referitoare la dezvoltarea copilului. Studiile au acoperit o gamă largă de subiecte, acordându-se un accent deosebit diversității lingvistice și culturale, alfabetizării timpurii, pe lângă toate acestea, fiind abordată însă și o amplă rețea de teme legate de dezvoltare și învățare.

Ca organizație, Asociația Națională pentru Educația Copiilor Mici și-a extins aria de activități (Copple, 2001) și le-a împărtășit pedagogilor, prin intermediul revistei sale profesionale, „Copiii de vârstă mică", concluziile obținute din cercetările pe care le-a efectuat. Cu un program de acreditare recent creat de Asociația Națională pentru Educația Copiilor Mici (1985) și cu standarde care definesc *practicile corespunzătoare din punct de vedere al dezvoltării educaționale,* educatorii care se ocupă de copii din primii ani ai copilăriei lor ar putea să caute un ansamblu de principii pentru ghidarea și implicarea acestora (Copple, 2001). Potrivit fostului președinte al Asociației Naționale pentru Educația Copiilor Mici, Barbara Bowman (1980 – 1982): „Cercetarea a subliniat cu o claritate din ce în ce mai pronunțată legătura dintre modul în care ne pasă și felul în care îi educăm pe copiii de vârstă mică, pe de o parte, și dezvoltarea viitoare a acestora și studiu, pe de altă parte" (Copple, 2001, p. 167). Cercetarea a reprezentat pentru organizație o forță puternică pentru modelarea practicilor dedicate copilăriei timpurii și a fost prezentată în mod regulat în „Copiii de vârstă mică". Constatările experților din domeniu le-au oferit educatorilor noi modalități de a reflecta la copii și la procesul de învățare.

Studiile efectuate în domeniul neuroștiințelor au demonstrat în mod științific ceea ce le era cunoscut multor educatori, în mod intuitiv, prin observare directă și experiență: faptul că primii ani din viață sunt semnificativi pentru creșterea copilului și că interacțiunea cu mediul înconjurător prin intermediul mai multor simțuri amplifică procesul de învățare. Mulți profesioniști din domeniul educației au fost atrași de descoperirile obținute datorită cercetării, sugerându-se o legătură între fiziologia creierului și activitatea senzorială timpurie, inclusiv cea desfășurată în muzee, și au oferit un motiv suplimentar pentru a prețui și a planifica interacțiunile senzoriale timpurii în cadrul muzeelor.

Schimbările produse în arhitectura creierului uman sunt rezultatul unor bogate interacțiuni cu mediul, acestea ajungând să activeze, în cele din urmă, sinapsele care creează circuitele neuronale. Cercetătorii au descoperit că „acele sinapse care au fost activate de mai multe ori în virtutea experienței timpurii repetate tind să devină permanente" (Shore, 1997, p. x.), un rezultat pe care mulți îl interpretează ca pe formă de susținere a experienței senzoriale timpurii.

Informațiile recent obținute din cercetare au indicat, de asemenea, perioadele critice ca reprezentând momentul ideal pentru dezvoltare al naturii, dar au sugerat că și competențele ar putea fi dobândite la fel de bine și în alte momente (Shore, 1997).

LIBRIS | We know books

De exemplu, cercetătorii consideră că expunerea timpurie la sunetele reprezentate de limbajul vorbit și capacitatea de a asocia cuvintele cu idei este legată de o perioadă critică și, prin urmare, această practică ar trebui încurajată pentru dezvoltarea optimă a competențelor lingvistice ale unui copil. Cunoașterea perioadelor critice și rolul experienței senzoriale în procesul de învățare, pe lângă descoperirile legate de dezvoltarea fizică a creierului oferă o bază pentru susținerea experienței directe prin intermediul vederii, sunetului, gustului, atingerii și mirosului în timpul copilăriei timpurii, ca mijloc de fortificare a memoriei și de consolidare a viitorului proces de învățare. Rezultatele obținute prin cercetarea creierului au deschis calea către noi posibilități și percepții despre copiii mici și procesul de învățare.

Este important să ne amintim că ideea prezenței copiilor în muzee s-a modificat semnificativ de-a lungul timpului. Promovarea participării copiilor mici în cadrul activității muzeelor din secolul al XXI-lea se referă, în primul rând, la copiii care nu merg încă la școală, accepțiune foarte diferită față de copiii care vizitau, în trecut, muzeele. La începutul secolului al XX-lea, copiii de vârstă școlară, cel mai adesea din clasele primare către cele secundare, se adunau în muzee pentru excursii pe teren, ceea ce i-a determinat pe unii profesioniști din domeniul muzeal să considere că, dintotdeauna, copiii au fost beneficiarii serviciilor oferite de muzee. Și în timp ce acest lucru poate fi adevărat, copiii de vârstă mai mică, care încă nu merg la școală, au dat ceva mai mult de gândit. În ceea ce privește dezvoltarea, copiii mici de astăzi – preșcolari tipici, copii mici și bebeluși – au puține lucruri în comun cu generațiile de copii care au călcat pragul muzeelor pe parcursul celei mai mari părți a secolului al XX-lea.

Așa cum oamenii de știință au efectuat numeroase cercetări pentru a obține o anumită imagine asupra funcției și structurii neurologice a creierului, coordonatorii din domeniul muzeal și-au reînnoit angajamentul față de educație prin elaborarea unei declarații privind importanța servirii unor categorii mai diverse de public. *Excelența și Echitatea,* adoptată de Asociația Americană a Muzeelor (redenumită, în 2012, Alianța Americană a Muzeelor) și redactată sub coordonarea lui Bonnie Pitman, președintele Grupului Operativ privind Educația Muzeală din cadrul Asociației Americane a Muzeelor, a devenit un ghid pentru practicile muzeale și a redefinit educația în acest domeniu după anul 1992. Acest tip de discurs privind diversitatea și concentrarea pe tipurile de public insuficient servite (sau, în multe cazuri, aproape inexistente) în muzee a condus, în cele din urmă, la o programare extinsă a persoanelor aparținând unor culturi diferite, care se încadrează în multiple segmente de vârstă și care provin din medii diverse, tot aici fiind inclusă și o atenție specială acordată copiilor de vârstă mai mică. Încadrată de cercetare și în lumina accentului tot mai mare focalizat pe diversitate, o nouă viziune asupra copiilor a luat naștere în cadrul comunității muzeale.

Interesul educatorilor pentru muzee a crescut, antrenând dezvoltarea de programe și expoziții inovatoare pentru copiii cu vârstă mică. Experimentarea în cadrul muzeelor tradiționale i-a adus publicului întâlnirea cu diverse concepte din copilăria timpurie, de exemplu cu jocul. Muzeul Strong „a vizat un public mai larg cu *One History Place* (1987), un salon victorian interactiv, recreat pentru copiii de șapte

LIBRIS We know books
ani şi chiar mai mici de această vârstă, care le-a dat lor (şi părinţilor) sentimentul că s-ar fi întors în timp datorită scaunelor de epocă pufoase şi comode, pretenţioaselor servicii de ceai şi hainelor de lux, care se spală de mână, fără niciun fel de reţete şi cu un divertisment întreţinut de unul singur" (Eberle, 2008, p. 267). Alte muzee au experimentat şi ele într-o manieră similară, abordând concepte relevante pentru publicul mai tânăr.

În anii 1980 și 1990, un nou val al planificării fundamentate pe vizita la muzeu destinat copiilor mici s-a ridicat pe activitatea de pionierat desfășurată, de exemplu, de Institutul Smithsonian. Cunoștințele dobândite prin studiile de cercetare au reaprins scânteia și interesul pentru dezvoltarea de programe pentru micuții cursanți, ceea ce a condus la impunerea unor noi modele în domeniu. Institutul Smithsonian a creat, în anul 1988, un program pentru preșcolari, cu intenția de a-l transforma într-un model național de referință pentru educația muzeală a celor mici. În anii 1990, școala tip laborator din cadrul Institutului Smithsonian, Centrul de Îmbogățire Timpurie Smithsonian, și-a câștigat recunoașterea în calitate de lider și susținător al învățării timpurii în cadrul muzeelor. Pedagogii Centrului au conceput diverse experiențe muzeale pentru sugari, copii mici, preșcolari și copii de grădiniță, ca parte a experienței școlare de laborator, și, în același timp, au oferit seminare inovatoare la nivel național, prin intermediul cărora au explorat strategii de predare axate pe metodologii bazate pe obiecte.

Până în 2010, au existat mai multe muzee care au servit interesele preşcolarilor, precum și noi inițiative prin care s-a urmărit crearea unor experiențe pentru sugari și copii mici în cadrul galeriilor. Această atenție tot mai mare şi acest tip de angajament față de un public de vârstă mică au reflectat prioritizarea educației timpurii în cadrul societății americane.

Schimbările care au început să se producă odată cu ultimul deceniu al secolului al XX-lea au promovat un nou nivel al dialogului cu privire la educație și diversitate în lumea muzeelor. Persoane care reprezintă un spectru larg al societății americane, aici fiind incluşi chiar şi copiii cu vârste mai mici, s-au alăturat altor vizitatori pentru explorarea expozițiilor și galeriilor de artă. Au fost nişte vremuri în care învățarea timpurie și potențialele oportunități de implicare a celor mai tineri vizitatori de muzee s-au aflat în centrul atenției. Acesta a fost, de asemenea, un timp dedicat reflecției asupra responsabilității sociale și rolului muzeelor în educația cetățenilor națiunii americane, începând cu cei mai micuți reprezentanți ai acesteia.

Tendințele secolului al XXI-lea

Tipologia aflată într-o permanentă schimbare a muzeelor a fost protagonista unei Americi care tocmai intra în secolul al XXI-lea. Parteneriatul pentru Competențele Secolului XXI, o „coaliție care reunește comunitatea oamenilor de afaceri, lideri în educație și factori de decizie politică... gândită pentru a demara un dialog la nivel național cu privire la importanța competențelor necesare în secolul al XXI-lea pentru toți subiecții care învață", a creat un cadru propice care definește o abordare

LIBRIS | We know books

a tipului de predare și învățare pentru a ajuta elevii (K-12) să stăpânească abilitățile esențiale (P21 n.d.). Educatorii din instituțiile formale și informale, inclusiv profesioniștii din muzee au încorporat acest concept în activitatea lor.

În acest moment definitoriu prin conștientizarea necesității schimbării, profesioniștii din muzee și-au concentrat atenția asupra competențelor necesare în secolul al XXI-lea, au redefinit rolul vizitatorului în încercarea de a echilibra relația dintre exponatul din muzeu și spectator, au intrat într-un dialog privind responsabilitatea socială și au adus cercetarea și evaluarea în mijlocul lor, conferindu-le o prioritate care le-a lipsit în trecut.

Acordând educației o importanță majoră, organizațiile muzeale și-au asumat rolul de instituții de învățământ în acest nou secol. O nouă viziune abordată de muzeele tradiționale a introdus o schimbare semnificativă a tipului de interpretare și a relației dintre vizitator și obiectul expus. Supremația inițială a obiectului a condus la apariția unui rol comun, vizitatorul devenind un jucător creator de semnificație. Această schimbare de paradigmă a recunoscut cunoștințele și experiențele anterioare ale vizitatorilor ca o forță care contribuie la interpretarea și încărcarea cu semnificație a obiectelor. Odată cu această schimbare a venit și o estompare a rolurilor între curatori și educatori, în timp ce interacțiunea cu vizitatorii a beneficiat de o atenție mult mai mare.

Acest transfer ideologic către un tip de integrare mai bun și accentul pe ideile, nevoile și experiențele vizitatorilor reprezintă un produs al timpului și al atenției acordate acestui subiect. Czajkowski și Hill (2008) au definit muzeul ca un model care, încet-încet, s-a „îndepărtat de cel al unui lector autoritar în fața unui public pasiv și s-a apropiat de cel al unui partener aflat în dialog cu membrii interesați și implicați ai comunității" (p. 255). Deși cu un ritm lent de aplicare, acest model a început să fie practicat în multe muzee.

Dialogul din cadrul galeriilor a fost, cu siguranță, rezultatul acestui nou tip de gândire asupra vizitatorilor și a rolului pe care îl au aceștia într-un muzeu. Ca urmare, cu atât mai mult, interacțiunile sociale au devenit o parte esențială a experienței muzeale în cadrul expozițiilor și a organizării programului, fiind susținute de adeziunea anterioară la teoria medierii sociale a lui Vygotsky.

Melinda Mayer tratează în *De la periferie spre centru. Educația în cadrul Muzeului de Artă în Secolul XXI* (2007) tipurile de conversații care au loc în cadrul muzeelor de artă, alegând o abordare care respectă vizitatorul și opera de artă, încurajând, în același timp, conversația informală care conduce la explorare, interogare, *storytelling*, receptivitate și creare de semnificanți în contextul expoziției. Aceasta susține construirea unor relații de încredere și de respect reciproc între educatorii din muzeu și vizitatori, scopul fiind cultivarea dorinței de învățare și a încântării în rândul vizitatorilor galeriei de artă.

În rafinata lume a educației din secolul al XXI-lea, decalajul dintre învățarea de tip informal și cea formală pare să fie în scădere. În același timp, dialogul care privilegiază învățarea timpurie se extinde către toate categoriile sociale. Muzeele își intensifică încercările de a se pune în slujba copiilor de vârstă mai mică, fapt ce proiectează o nouă lumină asupra problemei responsabilității sociale.

LIBRIS We know books

Încă de la începutul secolului al XXI-lea, domeniul educației artistice a evidențiat sprijinul crescut care le-a fost acordat copiilor de vârstă mică. În anul 2000, membrii Asociației Naționale de Educație prin Artă au înființat un grup de interes special, Educatori prin Artă în Copilăria Timpurie, și au elaborat o declarație de poziție pentru a defini practicile artistice adecvate primilor ani de viață (Educatori prin Artă în Copilăria Timpurie, 2000). Liderii Educatorilor prin Artă în Copilăria Timpurie au devenit niște redutabili susținători ai copiilor mici, crescând nivelul de conștientizare al publicului prin intermediul cercetării și dezvoltării profesionale.

Asociațiile și revistele de specialitate au evidențiat importanța învățării timpurii și au adus argumente pentru obținerea unui sprijin comunitar mult mai important pentru cei mai mici cetățeni ai țării. „The Journal of Museum Education" a recunoscut importanța acestui subiect în ediția sa din primăvara anului 2012, „Învățarea timpurie. Un dialog de importanță națională", antrenând practicieni în domeniu care au împărtășit diverse perspective cu privire la cercetare, politică și elaborare de programe.

Muzeele dedicate copiilor au cunoscut o deosebită înflorire la nivel național și internațional. Acestea au devenit actori importanți și susținători puternici ai educației copiilor în cadrul comunităților cărora le aparțin, extinzându-și vizibilitatea profilului de la organizații care completează învățarea formală către cel al unui parteneriat extraordinar încheiat cu școlile și familiile din vecinătate. Într-un proces de reinventare a modului în care trebuie să arate muzeele pentru copii, Asociația Muzeelor pentru Copii a pus un accent deosebit pe „împărtășirea cunoștințelor și capacităților cu resursele locale și susținerea circumscripțiilor acestora – copiii" (Asociația Muzeelor pentru Copii, 2012).

De la deschiderea primului muzeu al copiilor – cu puțin peste un secol în urmă –, conceptul de *muzee special gândite pentru tineri* s-a înrădăcinat cu multă fermitate în piață prin cele aproape 400 de muzee pentru copii care servesc, în prezent, comunități din întreaga lume, potrivit directorului adjunct al Asociației Muzeelor pentru Copii, Victoria Garvin. În 2012, Asociația Muzeelor pentru Copii a prezentat muzeele pentru copii ca fiind „segmentul cel mai tânăr și cu cea mai rapidă dezvoltare din întregul domeniu muzeal" și a confirmat date care indică că 44 % dintre membrii săi și-au început activitatea în anii 1990, iar 82 %, din 1976 (Asociația Muzeelor pentru Copii, 2014a). Această creștere continuă astăzi, indicând interesul și atracția pentru locurile special concepute pentru copii.

În 2003, Asociația Muzeelor pentru Copii a organizat *Simpozionul Elevului din Secolul al XXI-lea,* un forum bazat pe cercetare care „a reunit activitatea savanților, a partenerilor comunitari și a asociațiilor naționale în scopul conectării învățării timpurii la crearea tipologiei unei persoane care alege să învețe pe tot parcursul vieții sale" (Maher, 2004). În 2013, Institutul Muzeelor și Serviciilor oferite de Bibliotecă a publicat un raport, „Cum să creștem mințile tinere", care conectează învățarea timpurie la rețeaua de muzee și biblioteci. Raportul a fost un apel la acțiune lansat factorilor de decizie și practicienilor pentru ca aceștia să folosească cu și mai multă încredere bogatele resurse ale muzeelor și bibliotecilor, „oferindu-le, astfel, tuturor copiilor un start puternic în procesul de învățare" (Institutul Muzeelor și Serviciilor oferite de Bibliotecă, 2013, p. 1).

LIBRIS | We know books

Muzeele tradiționale dedică din ce în ce mai mult timp și tot mai multe resurse învățării timpurii, după cum rezultă din creșterea semnificativă a numărului de programe de galerie dedicate preșcolarilor și elevilor din ciclul elementar. Alinierea programelor instituționale la standardele curriculare și oferirea de oportunități de dezvoltare profesională profesorilor din clasă a devenit un lucru obișnuit pentru multe organizații culturale. Dialogul despre ŞTIM[1] (știință, tehnologie, inginerie și matematică) sau extinderea lui ŞTIM la ŞTIAM[2] (care include arta) se face acum auzit în muzeele de toate tipurile, precum și în școli. La fel ca şi muzeele pentru copii, muzeele tradiționale încheie parteneriate cu școlile în moduri noi și diferite, prin care încearcă să aducă conținut și să le propună strategii de învățare elevilor și profesorilor pentru ca aceştia să-şi îmbogățească nivelul de înțelegere.

Într-un efort de a înțelege mai bine tipul de învățare din cadrul muzeelor, domeniul cercetării și al evaluării a crescut pentru a satisface un interes reînnoit pentru documentarea rezultatelor. Nu mai era suficient să se urmărească doar ce se întâmpla în galeriile muzeului: accentul s-a mutat pe documentarea rezultatelor acestor experiențe.

Discuțiile privind cercetarea și evaluarea au dus la concluzia că muzeele trebuie să facă mai mult pentru a înțelege practicile din domeniu prin intermediul cercetării. Recenzia din literatura de specialitate, despre învățarea timpurie în muzee, elaborată de Mary Ellen Munley arată, în mod explicit, lacunele din cunoaștere în absența cercetării (2012). În anul 2013, Asociația Muzeelor pentru Copii s-a alăturat acestui dialog și a promovat interesul pentru cercetare prin reunirea experților din domeniu în cadrul „Simpozionului dedicat Agendei de Cercetare pentru Deprinderea Valorii Muzeelor pentru Copii", scopul său fiind acela de a alcătui o agendă strategică de cercetare pentru muzeele destinate copiilor, care identifică și sintetizează tipul de cercetare existentă cu privire la valoarea muzeelor pentru copii în cadrul procesului de învățare (Asociația Muzeelor pentru Copii, 2013). Gândirea focusată pe rolul muzeului în modelarea tipului de învățare a constituit o prioritate.

Dat fiind faptul că limitele dintre învățarea informală și cea formală continuă să se estompeze, liderii din domeniu vor trebui să se reunească pentru a-şi defini așteptările și pentru a aborda întrebările-cheie.

- Ce rol ar trebui să joace muzeele în educație şi care a fost, în mod tradițional, asociat, până acum, cu responsabilitatea școlilor?
- Ce puncte puternice au muzeele, care dintre acestea sunt unice pentru aceste instituții, dar pertinente pentru copii şi profesori în medii mai formale?
- În ce mod pot muzeele să sprijine și să contribuie la învățarea timpurie formală?

Acestea însă sunt încă întrebări fără răspuns, dar scopul merită, desigur, să le acordăm tot timpul şi toată atenția necesare.

1 În engleză, acronimul folosit de autoare este STEM, acesta provenind de la „science, technology, engineering, and mathematics". (n.t.)

2 Acronimul corespunzător în limba engleză este STEAM, acesta incluzând, pe lângă noțiunile anterior menționate, și termenul „art". (n.t.)

LIBRIS We know books

În domeniul muzeelor se vorbește intens despre relevanță socială și responsabilitate. În *Bogați, Rivali și Radicali*, Marjorie Schwarzer (2006) sugerează că „muzeul american a descoperit, în sfârșit, ce înseamnă să fie o instituție civică. Depășindu-și cu mult limitările inerente oricărui start, a început să-și înțeleagă adevăratul său potențial de a educa, a inspira și a conduce" (p. 27). Un raport din anul 2011, „Creșterea nivelului competențelor științifice. O responsabilitate împărtășită" (Clough, 2011), transformă într-o prioritate necesitatea ca muzeele și școlile să conlucreze pentru binele comunității și al națiunii. Raportul sugerează faptul că națiunea se află într-un moment critic și recunoaște nevoia stringentă de colaborare și coordonare între agenții și instituții pentru a construi educația științifică atât de necesară unei Americi puternice. În acest moment marcat de excepționale schimbări, când muzeele își regândesc rolul în cadrul societății, națiunea americană va fi bine reprezentată prin dezbateri ulterioare cu privire la responsabilitatea socială văzută ca parte integrantă a misiunii muzeului.

În timp ce muzeele își deschid larg porțile în fața valului de audiență în creștere și profită de acest interes național pentru învățarea timpurie, scopul nostru este să creăm experiențe interesante, captivante, inspiratoare și provocatoare.

O privire de ansamblu asupra cărții

Cum să-i atragem pe copiii mici în uluitoarea lume a muzeelor este un amestec de istorie, teorie și practică. Volumul oferă un cadru care ne ajută să reflectăm la importanța învățării timpurii în cadrul muzeelor și la oportunitățile pe care le oferă viitorul. Această carte despre copii şi muzee este structurată pe trei secțiuni, după cum urmează:

- Secțiunea I. *Înțelegerea publicului format din copiii mici care vizitează muzeele*
- Secțiunea a II-a. *Conceperea programelor care îi implică pe copii în operațiunea de construire a semnificației*
- Secțiunea a III-a. *Ceea ce face diferența. Promisiunea pe care o aduce viitorul*

Prima secțiune analizează, în ansamblu, publicul format din copii mici, din trecut și din prezent, și se concentrează pe modul în care aceştia creează sens şi semnificație în universul lor. Acest capitol introductiv abordează realitatea de astăzi a copiilor mici care vizitează muzeele și descrie evenimentele de dată recentă care au influențat direcția care a modelat actualul context. Următoarea secțiune oferă o imagine de ansamblu asupra copiilor care vizitau muzeele în secolul trecut. Curiozitatea mea personală cu privire la rolul pe care l-au avut copiii în muzee, de la început şi până în prezent, a impulsionat scrierea celui de-al doilea capitol *(Istoria copiilor și a muzeelor în America. Scurtă prezentare generală)*. Această întoarcere în timp spune povestea copiilor din muzeele americane, începând cu statutul marginalizat al copiilor foarte mici în primele muzee ale jumătății de secol XIX şi până la excursii pe teren organizate pentru un număr mare de elevi. Continuă cu o poveste despre perseve-